

SALGÓTARJÁNI MADÁCH IMRE GIMNÁZIUM

3100 Salgótarján, Arany János út 12.

Pedagógiai program

Tánc és dráma tantárgy kerettanterve

Tánc és dráma 12. évfolyam

heti 1 óra (évi 31 óra)

A dráma és tánc tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése.

A dráma és tánc kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és ápolást.

A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, ezzel együtt különböző drámai és színházi kifejezési formák megismerését, alkalmazásuk elsajátítását és értelmezését szolgálják.

A dráma és tánc jellegénél fogva nagy szerepet játszik több fejlesztési területen meghatározott ismeretek elsajátításában, készségek kialakításában és képességek fejlesztésében.

Az **erkölcsi nevelés** területén a tanuló a dráma és tánc tanórák során olyan kérdésekkel és problémákkal találkozik, amelyek segítenek eligazodni az őt körül vevő világban. A tevékenységek során megtapasztalja, hogy cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősséggel tartozik, fejlődik igazságérzete. Ezzel a dráma és tánc hozzájárul a tanulók társadalmi beilleszkedésének elősegítéséhez.

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** területén megismer több különböző népcsoporthoz kötődő szokásrendszert vagy ünnepkörökhöz köthető hagyományt, így felkelhető érdeklődése szűkebb és tágabb környezete kultúrája iránt, megtapasztalhatja ezek helyét Európa és a világ szokásvilágában, fontossá válhat számára a hagyományok megismerése és megőrzése.

Az **állampolgárságra, demokráciára nevelés** területén nyitottá válhat a társadalmi jelenségek iránt, ezek ábrázolására törekszik dramatikus tevékenységeiben is. Foglalkozik a kisebb és nagyobb közösségek sajátosságaiból eredő lehetőségekkel és korlátokkal. Fejlődik önálló kritikai gondolkodása, elemzőképessége és vitakultúrája.

Az **önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése**, valamint a **felelősségvállalás másokért, önkéntesség** területén képessé válhat az alkalmazkodásra és az érdekérvényesítésre.

Életkorának megfelelően megnyilvánulhat különböző társas helyzetekben. Képessé válhat több szempontból is értékelni és drámajátékos tevékenységekben megmutatni egy-egy helyzetet. A megbeszéléseken önálló véleményt fogalmazhat meg, tapasztalatot szerezhethet önmaga és társai tevékenységének elemző értékelésében, ugyanakkor képessé válhat mások munkájának elismerésére, tiszteletére is.

A **családi életre nevelés** területén a feldolgozott történetek szereplőinek kapcsolatai, valamint életeseményeik elemzése lehet a nevelő munka segítségére.

A **testi és lelki egészségre nevelés** területén megismeri a figyelem összpontosítására szolgáló különféle koncentrációs és lazító játékokat és tevékenységeket.

A **fenntarthatóság, környezettudatosság területén** fejlődhet közvetlen és tágabb környezetének természeti és társadalmi értékei, annak sokszínűsége iránti szenzibilitása.

A kompetenciafejlesztés területén az **anyanyelvi kommunikáció** fejlesztésében az aktív tevékenységek folytán a dráma és tánc tantárgy jelentős szerepet játszik. A tanuló részt vesz verbális és nem verbális kommunikációs játékokban, megtapasztalja az önkifejezés több formáját. Ezek segítségével képessé válhat érzéseinek és véleményének kifejezésére, valamint saját és mások tevékenységének értékelésére is. Fejlődhet a tiszta, érthető, artikulált beszéd, a világos, adekvát nyelvhasználat területén.

A **szociális és állampolgári kompetencia** területén a tanuló lehetőséget kap más kultúrák sokszínűségének megismerésére. A dramatikus tevékenységek során gyakorolja a társainak való segítségnyújtást különféle megjeleníthető élethelyzetekben. A közös munka folyamatában megtapasztalja, hogy kisebb és nagyobb közösségének működése az ő felelőssége is, a dramatikus tevékenység során, a mintha-helyzetek „gyakorlóterepén” felelősséget érezhet és vállalhat társaiért. Képesé válhat megfogalmazni véleményét és elfogadni mások érvelését.

A **kezdeményezőképeség és vállalkozói kultúra** területén a tanuló életkorának megfelelő helyzetben képessé tehető a mérlegelésre, döntéshozatalra és arra, hogy felmérje döntései következményeit – mindezt a dramatikus tevékenységek során a gyakorlatban, védett környezetben meg is tapasztalhatja.

Ugyanakkor az **esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség** területén fejlődhet emocionális érzékenysége is, megismerkedik a befogadást és a kifejezést segítő játékokkal, dramatikus tevékenységekkel, a megjelenítés többféle (pl. verbális, mozgásos-táncos, vizuális) formájával. Képesé válhat színházi, táncszínházi, zenésszínházi alkotások értelmező-elemző befogadására. Felkelhető érdeklődése a kortárs kulturális életben, rendezvényeken való részvétel iránt.

Emellett a **hatékony, önálló tanulás** megalapozásaként részt vesz egész csoportos, kiscsoportos tevékenységekben, és vállal egyéni tevékenységeket is. Megtapasztalja saját készségeit és képességeit, felismerheti, miben kell még fejlődnie.

12. évfolyam

Óraszám: 31 óra /év
1 óra /hét

	Témakör	Óraszám
1.	Színház és drámaelmélet	3 óra
2.	Színház és drámatörténet	12 óra
3.	Drámajáték és improvizáció (tanítási dráma)	9 óra
4.	Színházi alkotómunka (műsorkészítés, tánc)	7 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámaelmélet	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Különböző színházi korszakok, stílusok és műfajok jellegzetességeinek ismerete. A színházművészet és a dráma alapfogalmainak, alapvető dramaturgiai, drámaszerkezeti, műfaji fogalmaknak, ismerete és az ismeret alkalmazása különböző helyzetekben. Drámai művek és színházi előadások értő befogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A színházművészet és a dráma szaknyelvének (esztétikai, dramaturgiai, illetve irodalom- és színházelméleti fogalmak) szakszerű, értő alkalmazása. Tájékozottság kialakítása a kortárszínházi irányzatok területén. Tánc- és mozgásszínházi formák ismerete. A különböző művészeti ágak integrálási képessége.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Színház- és drámaelméleti ismeretek <ul style="list-style-type: none"> – Dramaturgiai és színházelméleti alapfogalmak. – A színházművészet mint ösztönművészet sajátosságai (a különböző művészeti ágak eszközeinek komplex használata, az előadás vizuális és akusztikus eszközei). – Színházi szakmák (a színész, a rendező, a dramaturg, a scenikus, a koreográfus és alkotótársaik művészete, az előadás létrehozásához szükséges színházi mesterségek). – Színházi műfajok és stílusok tanulmányozása: napjaink színházi műfajai; az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek felismerése látott, és alkalmazása saját részvétellel zajló színjátékokban, drámamunkában. – Különböző színházi irányzatokat képviselő előadások megtekintése. A látott előadások értelmező elemzése. 		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Irodalomelméleti alapfogalmak, műfajelmélet, a műalkotások elemzésének lehetőségei és módszerei. <i>Etika:</i> Társadalmi normakövetés, érték, kötelesség, érdekütközés, áldozat,

	<p>kritika.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A vizuális közlés színpadi eszközei.</p> <p>Természetismeret: Földrajzi adottságok, lehetőségek egy-egy színdarab során.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Realista színjáték, zenés színház, tánc- és mozgásszínház, kontraszt, szimbólum, stilizáltság, nézőpont, realista /rituális/groteszk játékmód, színészi jelenlét, szerepformálás, térszínpad, üres tér, drámai/epikus történetkezelés, improvizatív színház, nézői bevonódás szintjei, térszervezés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<p>Színház- és drámatörténeti alapismeretek, egyes korok, korszakok jellemzői, korszakteremtő alkotók és műveik drámajátékos tevékenységekkel történő megközelítése.</p> <p>Egy-egy színház- és drámatörténeti korszak jelentős alkotóinak, alkotásainak ismerete és az ismeret alkalmazása különféle helyzetekben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egy-egy színház- és drámatörténeti korszak jelentős alkotóinak, alkotásainak ismerete és az ismeret alkalmazása különféle helyzetekben</p> <p>A színházművészeti és a drámai szaknyelv pontos használatának fejlesztése. Források, alkotások (drámairódalom, drámaelméleti tanulmányok, színházi kritikák, színházi előadások élőben, felvételnél, képről) használata és elemzése.</p> <p>A dráma és a színjáték műfaji sajátosságainak vizsgálata és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Színház- és drámatörténeti események, korszakok, alkotók, alkotások feltáró feldolgozása. Színház- és drámatörténeti ismeretek.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az ókori dráma és színház – A középkori színjátszás típusai – A reneszánsz színház (Shakespeare) – A francia klasszicista színház és dráma) – A magyar színjátszás kezdetei (Katona) – Madách – A XIX. század újításai (Csehov és Ibsen) – Brecht színháza és drámái: az epikus szerkezet, elidegenítési effektusok. – A XX. század meghatározó színházi irányzatai, jelentős drámaírói: egy-egy meghatározó színházi irányzat és 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás, szerzők és művek: a XX. századi, illetve a kortárs magyar és világirodalom. A műfaji konvenció jelentéshordozó szerepének bemutatása.</p>

<p>korszakalkotó színházi műhely, néhány jelentős színész, rendező és kiemelkedő drámaíró és művei (Örkény). Napjaink legfontosabb színházi irányzatai és a kortárs drámairodalom.</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> A vizuális nyelv eszközeinek színpadi értelmezése; művészettörténeti korszakok, korstílusok, stílusirányzatok. Európán kívüli kultúrák művészete, történelmi, kultúrtörténeti összefüggések, barangolás a bibliai tájakon.</p> <p>Kortárs művészeti alkotások elemző feldolgozása.</p> <p><i>Etika:</i> Az irodalmi és a hétköznapi hősök párhuzamai, magatartásminták, érzelmi tartalmak, erkölcsi dilemmák és választások.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Hagyományos társadalmi/közösségi szerepek, a családi viszonyok ábrázolása a műalkotásokban.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Színpadi művek és azok filmes változatának technikai megjelenítése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Lélektani realizmus, elidegenítési effektus, abszurd, groteszk, intertextualitás, rögzítettség, improvizatív színház, fizikai színház, áthallások.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Drámajáték és improvizáció	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	<p>A különféle beszédműfajok ismerete, verbális, nonverbális és vokális elemek célhoz, tartalomhoz illő ismerete. Alkotó, cselekvő részvétel többféle dramatikus tevékenységben. A dramatikus tevékenység elemző megbeszélése. A drámajátékos tevékenységek tudatos használata, céljuk, fejlesztési feladataik ismerete.</p> <p>Aktív, tudatos és cselekvő részvétel csoportos tevékenységekben, irányító és irányított helyzetben.</p> <p>Részvétel a dramatikus tevékenységek elemző megbeszélésében, önálló vélemény kialakítása és megfogalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Figyelemmegosztás fejlesztése. Mozgásstílusok, beszédstílusok egyéb stílusjegyek felismerése, ábrázolása. Koncentrált csapatmunkára alkalmasság kialakítása.</p> <p>A kommunikációs képesség, a hétköznapi és a művészi önkifejezés fejlesztése.</p> <p>A kreativitás, az alkotói gondolkodás, a problémaérzékenység fejlesztése.</p> <p>Fantáziafejlesztés.</p> <p>Helyzetfelismerő, alkalmazkodó és rögtönző képesség fejlesztése.</p> <p>Színház- és drámaelméleti ismeretek alkalmazása gyakorlati tevékenységben.</p> <p>A karakter- és stílussteremtési képesség, a térérzékelés, mozgásos ügyesség és ritmusérzék fejlesztése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az ismeretek feldolgozását és az alkotó tevékenységet segítő drámajátékok haladó szintű alkalmazása, tervezése, vezetése</p> <p>- A figyelemmegosztás, figyelemtartás idejének növelésére irányuló gyakorlatok.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fejlesztő és szinten tartó beszédgyakorlatok, koncentrációs, bemelegítő és lazítógyakorlatok, helyzetgyakorlatok, ritmusgyakorlatok, ön- és társismereti gyakorlatok. - Különböző konkrét és metaforikus kifejezőeszközök tudatos alkalmazása dramatikus tevékenységek során. <p>Improvizáció</p> <ul style="list-style-type: none"> - Improvizáció a tanár által megadott téma vagy fogalom, a tanulók által közösen kidolgozott cselekményváz (jelenetváz) alapján, az előzőekben megismert dramatikus és improvizatív formák alkalmazása. . - Improvizáció a megismert kifejezési formák összefűzésével, valamint színházi stílusok elemeinek alkotó jellegű alkalmazásával. - Stílus, jellem ábrázolása mozgással. - Szituációs gyakorlatok a realista, jelzések, és a túlzó játékstílus eszközeinek alkalmazásával. - Gyakorlatok a konkrét és stilizált mozdulatok közötti különbségek érzékeltetésére. - Színpadi trükkök. - Etűdök, szöveg nélkül, tárggyal, megadott szövegre, kötött szabályok mentén, élethelyzetekre. - Etűdsorozatok szerkesztési elvei. - A tánc- és mozgásszínházi technikák haladó szintű alkalmazása. - Mozdásdramaturgiai gyakorlatok. A motívumok, ívek, forma, szerkezet, stílus egysége. <p>Belső történések és a mozdulat kapcsolatának hiteles kifejezése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Kommunikációs és stilisztikai gyakorlatok. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtés és kifejezőmód biztonságos alkalmazása. A nyelv több szempontú megközelítése (a nyelv, mint jelrendszer, nyelv és gondolkodás, nyelv és cselekvés, nyelv és kreativitás).</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> A tanulók testi, motoros, lelki, érzelmi és szociális fejlesztése, a játék- és sportkultúrában való jártasság, relaxáció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A kreativitás működtetése, illetve fejlesztése.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A kritikai képesség fejlesztése, a médiatartalmak tudatos megválasztása.</p> <p><i>Életvitel és gyakorlat:</i> Elkötelezettség fejlesztése a feladatok, tevékenységek elvégzésében, feladatvállalás mások és a közösség érdekében is.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Realista/jelzések/ túlzó játékstílus, metaforikus kifejezőeszközök, belső történet, mozdulat intenzitás, konkrét és stilizált mozgás, feszültség, etűd
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színházi alkotómunka	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Részvétel különböző dramatikus tevékenységformákban a kívánt tartalom kifejezése érdekében, az elsajátított dramatikus eszköztár önálló, tudatos és célszerű felhasználása dramatikus és színházi jellegű tevékenységek során. A megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazása. Komplex alkotói gondolkodás. A karakter- és stílussteremtési képesség, a térérzékelés, a mozgásos ügyesség és ritmusérzék. Lírai, epikai, drámai művek előadása, hatásos tolmácsolása, azok elemzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A koncentrált csapatmunkára való alkalmasság, az együttműködés fejlesztése. Tudatos és irányított kifejezőkészség. A kreativitás, a komplex alkotói gondolkodás fejlesztése, támogatása. Fantáziafejlesztés, tehetséggondozás, megjelenítési, előadási készség fejlesztése. Alkotó tevékenységben a színház- és drámaelméleti ismeretek alkalmazása. A karakterek, különböző stílusok hiteles megjelenítése. Lírai, epikai, drámai művek előadása, értő tolmácsolása, azok elemzése. Stílusok megfelelő használata a rendezések, játékok során. Belső történések (előzmények, következmények) megjelenítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A tanult színházi műfajok, stílusok, a történeti és napjaink színházi műfajainak, az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek, kifejezőeszközeinek alkalmazása a saját részvétellel zajló színjátékokban, színházi és egyéb produkciós munkákban, szerkesztett játékokban.</p> <p>Színpadai térformák biztos ismerete, használata, annak következményei.</p> <p>Vers-, próza- és monológmondás, éneklés.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A színpadai beszéd helyes alkalmazása (helyes beszédleghés, beszédtempó, ritmus, artikuláció, hangerő, stílus, nonverbalitás). – Egy-egy vers, próza vagy drámai monológ hiteles tolmácsolása, egyéni vagy közös daléneklés. <p>Szerkesztett játék.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szerkesztett játék létrehozása, bemutatása. – Előadás tervezése, kivitelezése a különböző színházi, bábszínházi, zenés, illetve tánc- és mozgásszínházi formák alkalmazásával. 		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Irodalmi alkotások értelmezése és értő tolmácsolása. Epikus és drámai történetmondás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A különböző korok dalainak értő tolmácsolása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A látható világ jelenségeinek értelmezése, valamint a sajátos képi közlések, vizuális</p>

	<p>Alkotó közreműködés színházi előadás létrehozásában, bemutatásában. Közreműködés a színházi előadás egyéb produkciós munkáiban (szcenika, zene, hangtechnika, dramaturgia, koreográfia, képi rögzítés, stb.).</p>	<p>művészeti alkotások mélyebb átélése, értelmezése.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A vizuális hatáskeltés eszközeinek ismerete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> Rendszeres fizikai aktivitás, a mozgáskészség fejlesztése, igény az egészséges és esztétikus test iránt, biomechanikailag helyes testtartás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Monológmondás, szerkesztett játék, ünnepi műsor, diákszínházi előadás. Posztmodern, historizáció, avantgard, performance, happening, bevonódás, részvétel, színházi műfajok: pl. komédia, tragédia, bohózat, zenés műfajok.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén</p>	<p>A tanuló reális ön- és társismerettel rendelkezzék. Ismerje a tánc- és mozgásszínházi formákat, legyen tájékozott a színházi tér és térhasználat megfelelő ismereteiben. Kommunikációs tevékenysége legyen tudatos mind a hétköznapi, mind a művészi önkifejezés során. Legyen képes a koncentrált, önálló tevékenységre és csapatmunkára. Gondolkodásmódja legyen kreatív, alkalmas az alkotásra. Ismerje a színházi és drámai formanyelv és dramaturgia alapjait, a korszakalkotó drámaírókat, illetve műveiket, és legyen képes azok értő befogadására és tolmácsolására. Ismerje a színháztörténet jelentős alkotásait és alkotóit, és legyen képes azok értő befogadására. Legyen tájékozott a kortárszínházi irányzatok területén. Legyen nyitott a társadalom problémáira, a különböző művészetekre, a természeti és az ember által alkotott környezet szépségére. Aktívan vegyen részt az alkotói tevékenységben, alkalmazza az elsajátított képességeket és ismereteket az érettségi vizsgán és a mindennapokban.</p>
---	---